

ЗМІСТОВИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

*Захарчук Олена Вікторівна,
здобувач кафедри педагогічної
майстерності вчителів початкових класів
та вихователів дошкільних закладів
Республіканського вищого навчального закладу
«Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта)*

Постановка проблеми. Констатуючи кризовий стан здоров'я та фізичної підготовленості учнівської та студентської молоді, зумовлений знеціненням соціального престижу здоров'я, фізичної культури і спорту, залишковим принципом їх фінансування, необхідно визначити шляхи радикальної перебудови всієї системи фізичного виховання підрастаючого покоління. Концептуальні засади національної системи фізичного виховання тісно пов'язані із загальнолюдськими та гуманістичними цінностями й базуються на принципах індивідуального й особистісного підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості фізичної культури і спорту.

Ступінь розробленості проблеми. Вагомий внесок у розвиток концептуальних засад професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту в Україні зробили такі вітчизняні вчені, як О. Архипов, Л. Безкоровайна, В. Беспутчик, Н. Бишивець, Е. Вільчковський, С. Єрмаков, В. Кукса, М. Носко, В. Платонов, Т. Ротерс, Л. Сущенко, Б. Шиян та інші. Існує багато досліджень, у яких розкрито теорію оптимізації навчально-виховного процесу. Переважно ці роботи спрямовані на визначення суті оптимізації навчально-виховного процесу школярів (Е. Вільчковський, О. Гужаловський, І. Іваній, Т. Лоза та ін.); дослідження оптимізації викладання дисциплін у вищому навчальному закладі (Л. Безкоровайна, А. Міненко, О. Онопрієнко, Л. Сущенко, О. Тимошенко та ін.).

Питання щодо організації підготовки студентів вищих фізкультурних навчальних закладів до майбутньої професійної діяльності знайшли відображення в працях українських учених: А. Міненко, М. Носка, Т. Ротерс, О. Салівона, В. Сидоренка, Л. Сущенко, О. Тимошенка, П. Тищенко, Т. Хабінець, Б. Шияна [31].

Мета статті полягає у визначенні змістового аспекту реалізації моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. На основі теоретичного аналізу літератури (Р. Карпюк, В. Кукса, В. Платонов, Л. Сущенко, Б. Шиян) професійну підготовку майбутніх фахівців фізичного виховання, доцільно розглядати, як процес технічно обґрунтованих засад вищих навчальних закладів країни, що надають особистості професіоналізму такого рівня, завдяки якому вона стає конкурентоспроможною на ринках праці, може самостійно організувати фізичне виховання різних верств населення й успішно працювати в усіх ланках спортивного руху[1].

Низка авторів (Ю. Бабанський, В. Безпалько, Н. Волянко, В. Матросов, М. Фіцула та ін.) вважає, що в сучасній підготовці висококваліфікованих фахівців з фізичної культури надалі важливого значення набуває диференціація, як засіб індивідуалізації навчання, тобто спостерігається зростання уваги до особистості майбутнього вчителя фізичної культури, максимального розкриття його обдарування [2; 3].

На думку Б. Шияна, високий рівень підготовки майбутніх учителів фізичної культури досягається за умов: наукового обґрунтування і впровадження у процес їхньої фахової підготовки теоретико-методичних елементів (знань, умінь, навичок), орієнтованих на формування фізичної культури школярів; переорієнтація системи фізичного виховання з консервативно-нормативної моделі, що суперечить вимогам шкільної фізкультурної освіти, на інноваційну педагогічну діяльність, складовими якої є конструктивний, організаційний, комунікативний і дослідницький компоненти.

Л. Сущенко в науковий обіг вводить поняття «особистісно орієнтована професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту» – це науково обґрунтована система суб'єкт-суб'єктної взаємодії студентів і професорсько-викладацького складу вищого навчального закладу, в основу побудови якої покладено принцип особистісного підходу та яка інформаційно навантажена за змістом, індивідуалізована за формою, інтенсивна в часовому вимірі, має за мету формування смислової парадигми особистості майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту.

Задля оптимізації процесу підготовки майбутнього вчителя фізичної культури нами розроблено модель формування його професійної компетентності.

З метою реалізації моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури було визначено такі форми роботи:

1. Мозковий штурм «Як сформувати професійну компетентність».
2. Круглий стіл «Професіоналізм педагога 21 сторіччя».
3. Моделююча гра «Ідеальний урок фізичної культури».
4. Мережевий проект «Спортивна спільнота».
5. Організація роботи клубу «Здоров'я нації».
6. Тренінг професійного становлення вчителя фізичної культури.
7. Майстер-клас «Технології оформлення шкільної документації вчителя фізичної культури».
8. Відео лекція «Інноваційні технології фізичної культури».
9. Реорганізація змісту дисциплін спортивно-оздоровчого циклу.
10. Складання професіограми вчителя фізичної культури.
11. Складання власного педагогічного портфоліо.
12. Проект «Програма професійного розвитку вчителя фізичної культури».
13. Науково-методичний брифінг «Технологія фізичного виховання дня».
14. Практикум «Професіоналізація вчителя фізичної культури».
15. Розробка критеріїв оцінки ефективності діяльності вчителя фізичної культури.
16. Написання нарисів «Мое здоров'я».
17. Конкурс «Кращий фізрук».
18. Стенд «Мое професійне зростання».
19. Креатив-фестиваль методичних розробок.
20. Практикум з фізичної реабілітації.
21. Заняття в спортивних секціях.

Організаційно-педагогічну основу фізичного виховання студентської молоді в системі освіти України складають предмет «Фізичне виховання», який вводиться як обов'язковий у ВНЗ усіх типів і форм власності, та дисципліни

спортивно-оздоровчого циклу. Важливими формами фізичного виховання молоді є заняття в спортивних секціях.

Ефективним у процесі фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури було запровадження тренінгової методики, тобто продуманої в деталях моделі спільної педагогічної діяльності з проєктування, організації і проведення навчального процесу з обов'язковим створенням сприятливого освітнього середовища для викладача і слухача.

Тренінг як форма педагогічного впливу передусім передбачає використання активних методів групової роботи. Саме тому вони дуже подобаються студентам і учням і створюють у них відчуття свята, хоча під час тренінгу можна навчитися і збагнути багато більше, ніж під час класичного уроку.

Метою тренінгу є: підвищення рівня інформованості і розширення знань учасників навчального процесу, розвиток комунікативної компетентності, формування цінностей і життєво важливих переконань і напрацювання необхідних практичних навичок відповідальної поведінки по відношенню до свого життя й оточуючих. Тренінг сприяє інтенсивності навчання, тому що засвоєння інформації досягається завдяки власній активній роботі його учасників. Знання під час тренінгу не подаються в готовому вигляді, а стають продуктом активної діяльності самих учасників. У центрі уваги - самостійне навчання слухачів та інтенсивна їх взаємодія. Відповідальність за результативність навчального процесу несуть однаковою мірою як викладач, так і кожний учасник тренінгу. Тренери керують процесом тренінгу, надають інформацію. Допомагають учасникам систематизувати свої знання та набуті необхідні навички. Навчання за інтерактивними методиками викладання дозволить учителю фізичної культури: позитивно ставитись до себе та інших; досконаліше володіти матеріалом; володіти навичками успішного спілкування; навчитися слухати та чути аудиторію; володіти навичками роботи з аудиторією; володіти навичками вербальної та невербальної поведінки; постійно вдосконалювати свої знання та вміння. Для роботи за інтерактивними методами навчання на уроках фізичної культури науково обґрунтовані організаційно-методичні підходи та технологія уроків-тренінгів з фізичної культури, які спрямовані на підвищення емоційної насиченості, індивідуальне сприйняття навчального матеріалу, підвищення рівня загальних знань, розвиток життєвих навичок для адаптування в повсякденному житті.

Висновки. Отже, найбільш ефективними формами роботи з реалізації моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури було визначено: мозковий шторм «Як сформувати професійну компетентність»; круглий стіл «Професіоналізм педагога 21 сторіччя»; моделююча гра «Ідеальний урок фізичної культури»; мережевий проєкт «Спортивна спільнота»; організація роботи клубу «Здоров'я нації»; тренінг професійного становлення вчителя фізичної культури; майстер-клас «Технології оформлення шкільної документації вчителя фізичної культури»; відеолекція «Інноваційні технології фізичної культури»; реорганізація змісту дисциплін спортивно-оздоровчого циклу; складання професіограми вчителя фізичної культури; складання власного педагогічного портфолію; проєкт «Програма професійного розвитку вчителя фізичної культури»; науково-методичний брифінг «Технологія фізичного виховання дня»; практикум «Професіоналізація вчителя фізичної культури»; розробка критеріїв оцінки ефективної діяльності вчителя фізичної культури; написання нарисів «Мое здоров'я»; конкурс «Кращий фізрук»; стенд «Мое професійне зростання»; креатив-фестиваль методичних розробок; практикум з фізичної реабілітації.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробці та запровадженні в практику роботи вищих навчальних закладів систему моніторингу фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Резюме. Автор статті репрезентує змістовий аспект реалізації моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури. Найбільш ефективними формами роботи з реалізації моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури було визначено: мозковий шторм «Як сформувати професійну компетентність»; круглий стіл «Професіоналізм педагога 21 сторіччя»; моделююча гра «Ідеальний урок фізичної культури»; мережевий проєкт «Спортивна спільнота»; організація роботи клубу «Здоров'я нації»; тренінг професійного становлення вчителя фізичної культури; майстер-клас «Технології оформлення шкільної документації вчителя фізичної культури»; відеолекція «Інноваційні технології фізичної культури»; реорганізація змісту дисциплін спортивно-оздоровчого циклу; складання професіограми вчителя фізичної культури; складання власного педагогічного портфолію; проєкт «Програма професійного розвитку вчителя фізичної культури»; науково-методичний брифінг «Технологія фізичного виховання дня»; практикум «Професіоналізація вчителя фізичної культури»; розробка критеріїв оцінки ефективної діяльності вчителя фізичної культури; написання нарисів «Мое здоров'я»; конкурс «Кращий фізрук»; стенд «Мое професійне зростання»; креатив-фестиваль методичних розробок; практикум з фізичної реабілітації. **Ключові слова:** професійна компетентність, майбутні вчителі фізичної культури, модель формування професійної компетентності.

Резюме. Автор статьи представляет содержательный аспект реализации модели формирования профессиональной компетентности будущих учителей физической культуры. Наиболее эффективными формами работы по реализации модели формирования профессиональной компетентности будущих учителей физической культуры были определены: мозговой шторм «Как сформировать профессиональную компетентность»; круглый стол «Профессионализм педагога 21 века»; моделирующая игра «Идеальный урок физической культуры»; сетевой проект «Спортивная общность»; организация работы клуба «Здоровье нации»; тренинг профессионального становления учителя физической культуры; мастер-класс «Технологии оформления школьной документации учителя физической культуры»; видеолекция «Инновационные технологии физической культуры»; реорганизация содержания дисциплин спортивно-оздоровительного цикла составление профессиограммы учителя физической культуры, составление собственного педагогического портфолио проект «Программа профессионального развития учителя физической культуры», научно-методический брифинг «Технология физического воспитания дня»; практикум «Профессионализация учителя физической культуры», разработка критериев оценки эффективности деятельности учителя физической культуры; написания очерка «Мое здоровье»; конкурс «Лучший физрук»; стенд «Мой профессиональный рост»; креатив-фестиваль методических разработок; практикум по физической реабилитации. **Ключевые слова:** профессиональная компетентность, будущие учителя физической культуры, модель формирования профессиональной компетентности.

Summary. The article represents the semantic aspect of models of professional competence of future teachers of physical culture. The most effective forms of work for the implementation of models of professional competence of future teachers of physical education were identified: brainstorming «How to create professional competence»; roundtable «Professionalism teacher 21st century»; modeling game «Perfect lesson of physical culture»; networking project «Sports Community»; organization of the club «Health»; professional development training teachers of physical culture, master-class «technology design documentation school teacher of physical culture»; Video Lecture «Innovative Technology physical culture»; reorganization content disciplines of sport cycle assembly profессиogram teacher of physical culture, drawing your own teaching portfolio; project «Programme for Professional Development of Physical Education Teachers», scientific and methodical briefing «Technology Physical Education Day», workshop «Professionalization teacher of physical culture», the development of criteria for evaluating effective teacher of physical culture, writing essays «My health»; contest «Best fizruk»; stand «My professional growth», creative Festival methodical, practical work in physical rehabilitation. **Keywords:** professional competence, future

teachers of physical culture model of professional competence.

Література

1. Карпюк Р. П. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до розв'язання педагогічних ситуацій: дис ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Карпюк Роман Петрович. – Вінниця, 2005. – 204 с.
2. Матросов В. Л. Модернизация высшей педагогической школы. / Матросов В. Л. // Педагогика. 2006. – №10. – С. 14–18.
3. Фіцула М. М. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – К.: Академія 2001. – 568 с.